
Аннаєва М.Р.,
*студентка 5 курсу, 8 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ НА ЗЛОЧИННІСТЬ

Ключові слова: потерпілий, жертва, віктимізація, захистпотерпілого, причини та умови, злочинність.

Анотація. У тезах розглядається проблема віктимологічної поведінки, аналізуються законодавчі акти, в яких закріплені аспекти регламентування суспільних відносин у даній сфері. Запропоновано варіанти удосконалення нормативно-правового регулювання віктимологічної поведінки.

Аннотация: в статье рассматривается проблема виктимологического поведения, анализируются законодательные акты, в которых закреплены аспекты регламентирования общественных отношений в данной сфере. Предложены варианты усовершенствования нормативно-правового регулирования виктимологического поведения.

Ключевые слова: потерпевший, жертва, виктимизация, защита потерпевшего, причины и условия, преступность.

Summary. In these six examines the problem of victimological behavior, analyzes the legislation, which enshrines aspects of the regulation of public relations in this area. Variants of improvement of normative-legal regulation of victimological behavior are offered.

Keywords: victim, victim, victimization, protection of the victim, reasons and conditions, crime.

Останнім часом в політичному та соціально-економічному житті сучасного українського суспільства відбуваються кардинальні зміни. Їх наслідком є фат зростання рівня злочинності. Відбувається збільшення кількості осіб, потерпілих від злочинної діяльності. Тому на даному етапі історичного розвитку головним завданням є не лише ліквідації економічної та соціальної кризи в державі, а й покращення нормативно-правового регламентування віктимологічного впливу на злочинність.

Зосередження уваги на жертві злочину починається ще з початку ХХ ст. Саме тоді відбулося встановлення її роль в генезі злочину і нормативно-правовому захисті від злочину потерпілої особи. До цього моменту в основному приділялась увага питанням, які тим чи іншим чином пов'язані з особистістю злочинця [1, с. 243]. А саме з початку минулого століття в міжнародній спільноті розпочався процес формування та прийняття актів, в яких містилися основоположні норми у сфері прав людини та створення і функціонування діяльності державних органів, які здійснюють протекцію таких прав і свобод [1, с. 249].

Наразі Україна тримає курс на євроінтеграцію, і тому коректує правозастосовну практику та національне законодавство відповідно до стандартів європейських та міжнародних документів.

Здійснення основоположних прав і свобод проводиться завдяки формуванню на державному рівні таких умов, які б змогли забезпечити кожній людині належний рівень безпеки, захист у разі порушення цих прав [2, с. 162].

Законодавство України встановлює фундаментальні засади і форми здійснення основоположних прав людини і громадянина. Так, у Кримінальному процесуальному кодексі закріплено основні питання здійснення кримінального провадження, такі як законність, рівність перед судом та законом, змагальність сторін, верховенство права тощо. КПК також регулює процесуальний стан потерпілого. Він має чітко встановлені обов'язки та широкі права. Тобто закон розширює становище потерпілого та можливості захисту його порушених прав та свобод [3].

Однак даний нормативний документ має і певні прогалини в своєму змісті, які дещо звужують становище потерпілого. Однак за наявності достатньої кількості знань та використовуючи правильний підхід, їх можна подолати. Так, в змісті КПК не закріплена попереджувальна роль кримінально-процесуального закону. Він повинен не лише спрямовувати діяльність посадових осіб на розкриття злочину в короткий час, а й встановлення умов та причин скоєння такої протиправної поведінки та їх усунення. Тобто превентивну функцію державних органів. Саме за такої діяльності рівень злочинності буде знижений.

Найпоширенішою причиною здійснення злочинів є віктимна поведінка потерпілого, тобто він певним чином може спровокувати іншу особу до вчинення злочину. В одних випадках він це робить усвідомлено, а в інших це стається випадково. Однак провокація дійсно наявна. Саме поведінка потерпілої особи має вплив на кінцеве прийняття правопорушником рішення про скоєння чи нескоєння злочину [4, с. 7].

Тому встановлення, усунення або нейтралізація тих ситуацій та обставин, які спричиняють віктимну поведінку особи, можливо лише за встановлення умов і причин, які вплинули на скоєння відповідного кримінального правопорушення [5, с. 79].

Отже в момент підвищення віктимізації населення все важливішим стає завдання вдосконалення нормативно-правової бази держави, де регламентується правове становище і протекція потерпілого та норми якої спрямовані на удосконалення механізму супротиву віктимізації населення. Тому кримінальне законодавство України потребує внесення змін, які пов'язані із визначенням для посадових осіб державних органів, які спрямовані на здійснення захисту прав і свобод людей, обов'язку виявляти умови та причини вчинення протиправної діяльності, а також усувати їх.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Туляков В. О. Вчення про жертву: соціальні та правові основи: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Вячеслав Олексійович Туляков. – Одеса :Одеська нац. юрид. акад., 2001. – 484 с.
2. Давиденко В. Л. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства : монографія / В. Л. Давиденко, О. О. Титаренко, М. Л. Давиденко, О. М. Литвинов; за заг. ред. проф. Л. М. Давиденка. – Харків: Тимченко, 2011. – 214 с.
3. Кримінально-процесуальний кодекс. Закон України від 28 грудня 1960 р. № 1001-05. [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1003-05>
4. Полубинский В. В. Криминальная виктимология. Что это такое? / В. В. Полубинский. – М., 1977. – С. 17.
5. Мінченко С. І. Заходи віктимологічної профілактики корисливо-насильницьких злочинів, щовчиняються неповнолітніми /

Злочинці і жертви злочинів

С. І. Мінченко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2007. – №4. – С. 78–81.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Автухов К.А.